

Debatt om vänstern och fredsförhandlingar om Ukraina

Innehåll

Introduktion	1
Jan Czajkowski: Svar till Gilbert Achcar	2
Denys Bondar och Zachar Popovytj: Vänsterns syn på fredsförhandlingar	3
Lästips	7

Introduktion

Det finns många olika uppfattningar om vad som kan och bör göras för att få slut på kriget.

Det finns t ex de som håller på Ryssland och anser att Ukraina helt enkelt borde kapitulera – en ståndpunkt som delas av proryska element av olika politisk färg, liksom av sådana som är övertygade om att Ukraina i vilket fall som helst inte har en chans att militärt segra.¹

I detta sammanhang är det mycket viktigt att vara på det klara med att Putin har ett långsiktigt projekt som går ut på att återupprätta ett Storryssland, där Ukraina saknar existensberättigande. Och detta projekt rör inte bara Ukraina, utan Ryssland kommer att fortsätta att försöka utsträcka sin intressesfär till fler av de omgivande staterna (inklusive annektera vissa av dem). Ur det perspektivet skulle offrandet av Ukraina bara uppmuntra Putin att driva sin expansionism vidare. Den som förstått detta och inte ställer upp bakom Putins storryska (eller eurasiska) projekt kan inte stödja Ryssland i detta krig.²

En annan uppfattning är att man så fort som möjligt ska försöka uppnå en fredlig lösning av konflikten, genom få till stånd eld upphör och fredsförhandlingar. Detta är något som ukrainarna är mycket tveksamma till, eftersom det med allra största sannolikhet skulle leda till att Ryssland behåller de redan ockuperade områdena och att de skulle utnyttja tiden som följer efter slutandet av vapenstilleståndet till att återbygga upp sin militär styrka och senare återuppta offensiven för att uppnå sina långsiktiga målsättningar (som alltså inbegriper att krossa Ukraina).

Den stora stöttestenen är att Ukraina inte kan säkra sitt fortbestånd som en oberoende stat utan att Ryssland ger upp sin målsättning att tillintetgöra Ukraina och ”skapa en ny världsordning”. Och med den nuvarande regimen i Ryssland så kan det endast åstadkommas om man lyckas slå tillbaka den ryska invasionen, dvs vinna kriget i Ukraina. Den andra möjligheten är att Putin-regimen avses.

För varje socialist borde den principiella hållningen klar: Stöd Ukraina på deras egna villkor! Ryssland har börjat detta krig och måste också avsluta det genom att ovillkorligen avbryta invasionen, dra tillbaka sina trupper och återlämna alla ockuperade ukrainska områden. Därefter bör man försöka lösa de polisiska, ekonomiska och andra frågorna med förhandlingar (t ex frågan om ryskt skadestånd).

¹ Se t ex ”Kapitulation – det mest hedervärda för Ukraina?” (från början av mars 2022), i samlingen [Ukraina 10 mars 2022](#), som intar ståndpunkten att Ukraina ändå inte har en chans mot den ryska krigsmakten. Artikel-författaren driver inte längre den linjen, men förespråkar att man ska försöka få tillstånd ett eldupphör och förhandlingar.

² Se artiklarna om Putins strategi i lästipsen nedan.

De enorma materiella och mänskliga offer som Ukraina tvingas utstå å ena sidan, liksom de ekonomiska och andra intressena hos vissa stater å den andra, gör att det då och då poppar upp förslag på hur man ska kunna få stopp på kriget utan att driva kriget till sin spets – för exempel se Lamants artikel i lästipsen nedan.

Men här ska vi inte dyka djupare i de olika utspel om fredsförhandlingar som vissa politiska ledare framfört. I stället ska vi titta på några inlägg om fredsförhandlingar som kommer från vänsterhåll.

Den libanesiske socialisten och författaren Gilbert Achcar har nyligen tagit upp frågan i en artikel och en intervju, se: [För en demokratisk antikrigsståndpunkt mot invasionen av Ukraina](#).³ Där resonerar han om hur antikrigsrörelsen bör ställa sig till kriget i Ukraina och hur ett fredsavtal borde se ut.

Men Achcars ståndpunkter är inte okontroversiella, vilket visas av de två artiklar som återges nedan. Den första av dessa är en direkt polemik mot Achcar. Den andra ger den ukrainska vänsterorganisationen Sotsialnyi Ruch syn på fredsförhandlingar och under vilka omständigheter som Ukraina kan gå med på sådana.

Debatten kommer att fortsätta.

Jan Czajkowski: Svar till Gilbert Achcar

Artikeln publicerad på webbplatsen *European network for solidarity with Ukraine*

Ända sedan Ryssland inledde sitt fullskaliga krig mot Ukraina i februari har Gilbert Achcar varit en av de mest uttalade och framträdande förespråkarna för stöd till Ukrainas kamp för överlevnad och oberoende.

Av det skälet är det särskilt oroande att han nu verkar vackla på några av de centrala frågorna.

I sin artikel från 30 november, *For a democratic antiwar position on the invasion of Ukraine/För en demokratisk antikrigsståndpunkt om invasionen av Ukraina*,⁴ skissar han på vad som kan tolkas som hans syn på ett grundläggande fredsförslag:

”Inför det pågående invasionskriget i Ukraina bör en demokratisk antikrigs- och antiimperialistisk ståndpunkt innehålla följande krav:

- Eldupphör och tillbakadragande av de ryska trupperna till ställningarna från den 23 februari 2022.
- På nytt bekräfta principen att det otillåtna i att förvärva territorium med våld.
- Förhandlingar under beskydd av FN för en varaktig fredslösning baserad på folkens rätt till självbestämmande: utplacering av blå hjälmar i alla omstridda territorier, både i Donbass och på Krim, och av FN organiserade fria och demokratiska folkomröstningar som inbegriper rösträtt för flyktingar och fördrivna personer från dessa territorier.”

Achcar menar att krav på tillbakadragande av de ryska trupperna från Krim som ett villkor för eldupphör praktiken vore att ”sätta ribban för freden för högt”.

”Oavsett avsikten med en sådan hållning, så riskerar den att förväxlas med den som de hårdföra ukrainska ultranationalisterna står för. Den riskerar också att hamna i motsättning med majoriteten av den allmänna opinionen i Europa och Nordamerika.”

³ Achcar är även professor i utvecklingsstudier och internationella relationer vid School of Oriental and African Studies vid University of London.

⁴ [För en demokratisk antikrigsståndpunkt mot invasionen av Ukraina](#)

Det finns förstås inga garantier för att Ukraina kommer att lyckas uppnå en slutgiltig seger som befriar hela landet inklusive Krim. Men för sex månader sedan var det få personer i väst som trodde på att Ukraina skulle ha kraft att slå tillbaka de ryska trupperna i den utsträckning som vi sett sedan dess. Att befria Krim är en gigantisk uppgift, men vilka är vi att bedöma om detta är möjligt eller ej?

Det som är så pretentiöst med Achcars förslag är att han verkar tro att det tillkommer honom att bedöma vad som är en realistisk och rimlig väg till fred för det ukrainska folket, och att han också antyder att detta borde vara den ukrainska vänsterns inställning:

”Den ukrainska vänstern borde också slå fast sin inställning till villkoren för att få slut på kriget, eftersom den inte ovillkorligt kan sluta upp bakom den ukrainska regeringens syn.”

En aktuell artikel av aktivisterna Denys Bondar och Zachar Popovytj från Sotsialnyi Ruch från den 12 december, *Ukraina: Vänsterns syn på fredsförhandlingar*,⁵ kan faktiskt ses som ett indirekt svar till Achcars förslag.

De argumenterar övertygande för att det inte finns några antydningar över huvud taget till att Ryssland skulle vara berett att diskutera ett tillbakadragande av trupperna från de ockuperade områdena. De pekar på att enligt de senaste opinionsmätningarna motsätter sig en överväldigande majoritet av befolkningen i Ukraina, inklusive rysktalande ukrainare och ryssar, att ge upp något som helst territorium för att uppnå fred. Och bara tio procent av befolkningen instämmer med påståendet att ”det är nödvändigt att inleda förhandlingar för att stoppa bombardemanget av städerna så snart som möjligt, även om detta innebär eftergifter till Ryssland”.

Faktum är att det är svårt att komma på något historiskt exempel på hur socialister i väst på ett övertygande sätt argumenterat för en fredlig lösning på en konflikt, över huvudet på de inblandade parterna.

Vår uppgift som anti-imperialister är att koncentrera oss på att stödja Ukrainas kamp mot den ryska aggressionen. Vi behöver inte lägga fram några egna fredsförslag för att göra detta.

Denys Bondar och Zachar Popovytj: Vänsterns syn på fredsförhandlingar

Sotsialnyi Ruch 12 december 2022

I väst har man på senare tid allt oftare diskuterat möjligheterna av att få till stånd ett fredligt slut på kriget som påtvingats det ukrainska folket. Men är sådana förhandlingar möjliga, och vem kommer att dra nytta av dem? Och vill Putin verkligen ha fred? De ukrainska vänstermännen Denys Bondar och Zachar Popovytj ger här sina synpunkter på dessa frågor.

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj förklarade nyligen att förhandlingar om att få ett slut på kriget bara kunde föras öppet.⁶ På detta kunde Putins pressekreterare [Dmitrij Peskov] bara mumla att han inte ens kunde föreställa sig något sådant. Enligt honom kan offentliga förhandlingar över huvud taget inte existera. Det är en viktig påminnelse om att förhandlingar i den nuvarande ryska regeringens ögon bara kan ske i form av en fortsatt anhopning av lögnar med många skikt, vilket också verkar vara Putin-regimens grundläggande offentliga kommunikationsstrategi.

⁵ Återges nedan.

⁶ Zelenskyj sade att han vill att samtalen om de lösningarna hellre ska vara offentliga än äga rum bakom lyckta dörrar.

Ett framträdande exempel på detta var den mångåriga produktionen av många osannolika men imponerande konspiratoriska versioner av mordet på 298 personer när Malaysian Airlines flyg MH17 sköts ned över Ukraina den 17 juli 2014. Baserat på rättegångsförhandlingarna har en nederländsk domstol fastslagit att brottet skedde med luftvärnssystem av Buk-typ, som ryssarna illegalt fört in i Ukraina. Men ryska företrädare har förstås redan förkastat domstolens beslut. Ryska propagandister arbetar för att skapa oreda i frågan och ge dem som vill fortsätta att låta sig luras ett tillfälle att hitta argument.

Vad är det Putins regim erbjuder

Kriget har på ett synnerligen övertygande sätt öppnat ukrainarnas ögon för vad dagens ryska stat utgör och förstört allt förtroende för den. Alla krig slutar givetvis med förhandlingar. Ukraina har hela tiden klart framhållit att man inte har någon avsikt att nå ända fram till Moskva och kräva full och villkorslös kapitulation. Ett frivilligt tillbakadragande av ryska trupper kommer att rädda livet på ukrainska soldater och civilbefolkningen. Är det tänkbart att det är just vad Putin vill diskutera? Varför då inte tillkännage detta offentligt?

Mest troligt är att den ryska regimen åter försöker skapa en kombination av lögn och manipulativa drag för att vinna tid och lugna den apolitiska delen av landets befolkning, som oroats av den partiella mobiliseringen. Men trots detta kan man ägna sig åt att spekulera över om vissa kompromisser skulle kunna gynna Ukraina under vissa förutsättningar. Men varje kompromiss blir möjlig bara om man har skäl att tro att överenskommelsen kommer att gälla. Det finns inget förtroende för den härskande eliten i Ryska federationen. Samma personer har redan undertecknat sådana avtal, bl a Budapest Memorandum från 1994. Även i fjol kom man med löften som snabbt bröts: i februari lovade Putin att det inte skulle bli någon invasion av Ukraina. I september förklarade han att det inte skulle bli någon mobilisering i Ryska federationen. Nyligen lovade Putin att ”Ryssland stannar i Cherson för alltid”. Bara i det sistnämnda fallet kan Putins lögn ha berott på omständigheter han inte kunnat kontrollera, i form av Ukrainas armé.

In your opinion, in general, things in Ukraine are going in the right or wrong direction?

Grafiken ger svar på frågan: ”Går utvecklingen i Ukraina i rätt eller fel riktning?” (Enligt ”Rating” Group Data).

Vad vill ukrainarna?

För tillfället litar ukrainarna på sin stat. Man kan titta på resultaten i den sociologiska ”Rating Groups” genomgång. Enligt den har den andel som anser att landet rör sig i rätt riktning ökat till 70-80 procent mot de vanliga 10-20 procent under det senaste decenniet. Bara under Euro-majdan, och en kort period efter Zelenskyjs makttillträde då hans försök att uppnå ett stabilt slut på kriget i Donbas såg ut att bli framgångsrika, har siffran varit högre än 30 procent. För närvarande råder konsensus i det ukrainska samhället om att för att uppnå fred måste man driva ut den ryska armén ur landet (om möjligt genom att krossa deras armé), att ”demilitarisera” Ryska federationen, åtminstone så att den inte längre kan utsätta fredliga ukrainska städer för granatbeskjutning och bedriva utpressning genom att beröva oss elektricitet, vatten och uppvärmning. Detta är vad ukrainarna ser som något som går i rätt riktning. Allt annat uppfattas som en avvikelse från den kursen.

Enligt sociologiska institutet i Kyiv har den andel som anser att Ukraina kan gå med på någon form av territoriella eftergifter för att uppnå fred minskat från 10 till 7 procent de fem senaste månaderna. Enligt senast tillgängliga data vill 87 procent av befolkningen inte gå med på några som helst territoriella eftergifter åt Ryska federationen. Det avgörande är att en överväldigande majoritet i alla Ukrainas regioner, Väster, Öster och Syd, avvisar tanken på territoriella eftergifter för att uppnå fred. Vidare intar representanterna för alla större etniska och språkliga grupper samma hållning. Också bland ukrainska medborgare som identifierar sig som ”ryssspråkiga ryssar” är 57 procent emot territoriella eftergifter för Putins regim. De omfattande raketattackerna på kraftverk och de strömavbrott detta orsakat tycks bara bidra till att stärka uppfattning bland ukrainarna att förhandlingar med ryssarna fortfarande är meningslösa. Även om sociologiska undersökningar under krigstid kan vara missvisande ger de ändå en tillräckligt bra bild för de viktigaste förändringarna i allmänna opinionen.

När kommer ukrainarna att gå med på förhandlingar?

Personer i USA, Europa och resten av världen, som vill att fredsförhandlingar ska börja bör åtminstone kräva omedelbart slut på att ryska missiler förstör viktig infrastruktur i Ukraina och att normal elektricitet och tillgång på uppvärmning återställs för befolkningen. Detta kräver hårdare sanktioner mot Ryssland som minskar dess förmåga att tillverka sådana missiler samt förse Ukraina med effektivare försvarssystem, som kan reducera verkningarna av de ryska attackerna.

Det skulle vara viktigt att övertyga världens regeringar om att sluta köpa rysk olja och gas, att leverera luftförsvarssystem och i varje fall några tusen större eltransformatorer för att återställa normal tillgång på elektricitet, vatten och värme (helst med reparationsteam som kan installera dem) i stället för att ödsla tid på att tala om att världen måste få Zelenskyj att gå med på något. Först när detta skett kan vi åtminstone hypotetiskt föreställa oss att ukrainarnas intresse av fredsförhandlingar kan komma att öka.

Zelenskyj och hans parti må ha åtskilliga brister, men klart är att de mycket noga följer utvecklingen inom allmänna opinionen. Oavsett vad som händer kan de styrande i Ukraina bara gå med på sådana förhandlingar och fred om en övertygande majoritet av Ukrainas folk går med på det.

För omvärlden handlar det inte om att övertyga Zelenskyj om att förhandla, utan att han helt enkelt inte har mandat ge sig in på förhandlingar innan majoriteten av ukrainarna låtit sig övertygas om att det verkar rimligt. Inte så att de nödvändigtvis måste veta vad förhandlingarna ska gå ut på, men att komma fram med tydliga förslag är det ”bästa sättet”. Är Ryssland redo att omedelbart upphäva beslutet att annektera ukrainska territorier? Är de villiga att diskutera tillbakadragande av trupper? Om inte kan det bli svårt att förklara för

ukrainarna vad som i övrigt går att förhandla om, förutom fångutväxlingar (som redan sker regelbundet).

Om fredsförhandlingar är möjliga har de en chans att få allmänt stöd bara om de sker öppet. Det kan inte uteslutas att om ryssarna offentligt erbjöd sig att diskutera en fredsplan, som skulle inkludera tillbakadragande av ryska trupper från Ukraina och utsikter till att återställa landets territoriella integritet skulle ukrainarna kunna gå med på sådana förhandlingar. Men för närvarande har inga förslag om tillbakadragande av ryska trupper hörts av. I själva verket ”erbjuder ryssarna förhandlingar” bara för att fördröja ukrainska motoffensiver så att de själva kan återuppbygga sina trupper och då är det oklart vad ukrainarna skulle ha för intresse av det.

Det enda som hittills hörts från ledningen för Ryska federationen är krigisk retorik och löften om att till varje pris ”uppnå målen för den speciella operationen”. Det sista vi hörde från D Medvedev, vice chef för Ryska federationens säkerhetsråd, var territoriella anspråk på den ”ryska staden Kiev”. Samtidigt kallade han medborgare i Kyiv som inte ville gå med på hans krav för ”kackerlackor” (vilket liknar retoriken från dem som låg bakom folkmordet i Rwanda).⁷

Varför pågår inga fredsförhandlingar nu?

Avslutningsvis, skulden för att inga fredsförhandlingar pågår ligger helt och hållet hos Ryska federationen, som inte, i varje fall utåt, kommit med några förslag som en majoritet av ukrainarna ens hypotetiskt kunde gå med på. Ukraina har inte lagt fram några sådana förslag. Före de omfattande attackerna på Ukrainas civila infrastruktur hade Ukraina offentligt lagt fram förslag i samband med mötet i Istanbul den 29 mars och som bl a gick ut på att de ryska trupperna skulle dras tillbaka till den linje som gällde den 23 februari och att skjuta diskussionerna om Krim och Donbas till ett senare tillfälle. Samtidigt tryckte man från ukrainsk sida på att alla tvister skulle lösas genom öppna folkomröstningar övervakade av internationella observatörer och sedan alla personer som tvingats lämna området fått återvända.

Det svar Sergej Lavrov, utrikesminister i Ryska federationen, gav var att ”neutral status” för Ukraina var ”begreppsmässigt tillämpligt”, men samtidigt sades inte ett ord om huruvida man var beredd att dra tillbaka trupperna. Det förefaller som att Kreml inte ser folkomröstningar svåra att förfalska som något alternativ till en tänkbar lösning. De ser fortfarande inte ukrainarna som någon enhet som ska stå för det avgörande beslutet. Detta ryms helt enkelt inte in i deras huvuden. Det är huvudproblemet för eventuella framtida fredsförhandlingar. Det är inte säkert att det är någon mening med att föra dem med den nuvarande ryska ledningen. Det är inte ens säkert att de styrande i Ryssland förstår att Zelenskyj inte bara kan underteckna något han själv skulle vilja eller att inte ens Biden kan tvinga Zelenskyj att underteckna ett avtal, som majoriteten av ukrainarna inte kan godta.

I oktober-november lade en del medlarländer fram förslag till ett möjligt fredsavtal baserat på tillbakadragande av de ryska trupperna från södra och östra Ukraina, inklusive Donbas, men att frågan om Krim status skulle uppskjutas i sju år. För Moskvas vidkommande innebar förslaget att man skulle upphöra med sina raketattacker mot viktig ukrainsk infrastruktur för att visa det seriösa i sina avsikter. Ryssland svarade med en massiv missilattack under G20-ländernas toppmöte.

⁷ Ideologin om folkmord på ukrainarna, som nu aktivt formulerats och institutionaliserats som statlig ideologi i Ryska federationen, samt den snabba utveckling mot fascism det landet i allmänhet genomgår, förtjänar givetvis en särskild artikel.

Sedan Zelenskyj lagt fram en tänkbar agenda för förhandlingar i form av de 10 punkterna i sitt tal vid G20-ländernas toppmöte (och än mer sedan han krävt öppna förhandlingar) kan alla uttalanden av ryska diplomater om deras önskan om förhandlingar, utan stöd av öppna förslag, bara betecknas som lögner och manipulation.

Ukrainarna önskar fred, men inte ännu ett "eldupphör", som bara kommer att vara till nästa invasion. Kampanjer för fred förekommer faktiskt också i vanliga medier i Ukraina, men förtroende för fredsförhandlingar och varaktig fred är omöjligt utan öppna diskussioner om villkoren. Framför allt avvisas förhandlingar inte av Sevgil Museava, chefredaktör för "Ukrainska Pravda" och ukrainare av krim-tatariskt ursprung. Trots att ett uppskov för beslut rörande Krim är något som berör henne personligen har hon manat till öppna formuleringar om rättvisa villkor för fred för om "det ukrainska samhället inte känner rättvisa är alla överenskommelser dömda från första början".

Vi, ukrainska socialister, måste nu noga följa vad som sker så att ingen glömmer att freds-förhandlingar måste vara öppna, och enbart öppna, bara ske på villkor som ukrainarna kan gå med på. Bara därigenom kan vi räkna med någon rättvis och varaktig fred.

Lästips

Artikeln "Europas vänster enigare än någonsin: 'Ryssland måste dra tillbaka trupperna'" i samlingen [Vänsterpress om Ukraina-krisen i månadsskiftet februari-mars 2022](#)

Ludovic Lamant: [Splittrat Väst har svårt att hitta en lösning](#) (mars 2022)

Taras Fedirko, Volodymyr Artiuch: [Nej, väst stoppade inte Ukrainas fredssamtal med Ryssland](#) (november 2022)

Om Putins strategiska målsättningar:

Vladimir Putin: [Om den historiska enheten mellan ryssar och ukrainare](#)

[Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#)

Slavoj Žižek: [Ukraina och det tredje världskriget.](#)